

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 23. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évi nyolcra 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyitvateri” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középczta, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

a

K. KÖZLÖNY

april-juniusi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.
Félévre . . . 6 „
Évnyegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János közép-czta könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Tanulmányok a német kérdés fölött.

III.

(S.) Megelőző cikkünkben röviden vázoltuk a német birodalom keletkezésének, hanyatlásának, felbomlásának és mostani alakjában történt újja szervezésének történetét.

E dióhéjba szorított előadásból, mint már jeleztük, következő körülmények tűnnek ki a folyamatban levő németországi mozgalom indokai gyanánt.

Mindenek előtt szembe ötlék azon viszony, melyben a német nép az egyes kormányok, valamint a központi hatalmat képező szövetségiállás irányában áll. A hány állam, csaknem annyi az alkotmány, a felvilágosult absolutizmustól egész az alkotmányos demokráciáig; melyek egyike sem elégíti ki, sem a polgárosodásban előhaladt korszak igényeit, sem a nép valódi érdekeit.

Jól érzik ezt a német hazafiak, s nem bírák feledni, hogy a bécsi congressus a francia háborúban szerzett érdemeikért minő bűmértékkel mért a kormányoknak, míg a népek irányában lehető legszűkebb markukba zárták a szabadságokat nem adta meg, sőt az egyes fejedelmek által adományozott szabadelvűbb alkotmányokat aláadni igyekezett, s azokat többnyire meg is bukatta.

Kiváló figyelmet érdemelnek a sz. szövetség befolyása alatt állott német szövetségi gyűlés és irányban: az egyesületi jog megszorítása, a sajtó és szószék elnémitása, a tanszabadság megakadályozása stb. stb. végzett tett többrendbeli intézkedései.

Második körülmény, mely Németországban konsolidált állapotot létrehozni nem enged, a német területnek kölcsönös öröklések, vásárlások, foglalatások, átengedések szóval: csereberek alapján alakult zilált és szakadozott birtokviszonyai, s azon aránytalanság, melylyel az a különböző birtokosok közt felosztva van. Egyik sokkal erősebb, semhogy többet birni ne kívánna, a másik meg sokkal erőtlenebb, mintsem a birtokában levő csekélységet is kellőképp megvédené.

Ez előbb már létezett szomorú állapotot még öregbítette az 1815. bécsi államcongressus, mely Németország visszaszerzésében s az I. Napoleon fölött kivívott győzelem után viszonylagos birtokok elrendezésében a Nemesis szerepét vállalva magára bűntetett és jutalmazott a szerint, a mint ez vagy ama társ-hatalom a francia forradalom ellenében magát viselte; így például Szászország I. Napoleon iránt egykor mutatott ragaszkodásáért államának felét elvesztette, s azt a jobbérzelmű Poroszországnak átengedni kényszerült.

Innen a bizalmatlanság, s az önfentartási ösztönből eredő féltékenység, mely a gyöngét az erősebb, gyakran éppen külföldi pártfogó karjai közé hajtja, a hol aztán mindent elkövetnek, hogy a panaszos felek közti egyetértést lehetlenné tegyék, s az egygyé alakulás által keletkező féltelmes nagy Németországi létrejöttét megakadályozzák.

De van még egy harmadik oka is a német szövetség tagjai közt fenálló vetélkedésnek. A hol többen vannak, s pedig a 39-es szám szép összegét tartalmazza a jóra való versenytársaknak, ott egyik elsőséget igényel, mások ismét a második szereppel be nem érik, végre utolsó senki sem akar lenni.

Németországnak 1789-iki képét visszavarázsolni némileg még lehetségesnek mutatkozott ugyan, de a másod- és harmadrendű államoknak főleg a rajnai szövetség meglehetősen nagyra nőtt önállóságát és függetlenségét megsemmisíteni hiu törekvés lett volna. A lángeszű triumphtor védszárnyai alatt 1805-

ben Bajorország és Württemberg, 1806-ban Szászország lett királysággá.

Azonban, mindezeknél fontosabbnak bizonyult Poroszország, mely az egyszerű brandenburgi választó-fejedelem minőségéből még 1701-ben emelkedett királyi rangra és így legrégibb és leghatalmasabb követelője a császári koronának. A mely napon a porosz királyság megszületett, megfogamzott egy-szersmind az Austria és Poroszország közti antagonizmus, s kezdetét vette emennek törekvése is vezérszerepre tenni Németországban, mely törekvés azóta szakadatlan szívóssággal halad célja felé.

E cél elérését már nagy Fridrik megkísérelte a M. Theresia ellen viselt örökösödési háború folytán, mit ha akkor el nem is ért, Szileziát e harcban mégis megszerzván Poroszország területét növelte, s hogy országának nagyhatalmi állását és további terveinek sikerülését előkészítse, a királyság alapítója I. Fridrik által hátrahagyott 30,000-főnyi fegyveres erőt, melyet már I. Fridrik Vilmos 72,000-re emelt volt, 200,000-re szaporította, s egyébiránt is számos milliókat költött állama felvirágoztatására.

Nem maradt gyümölcstelen e fáradozás, idő folytával Poroszország, miután területét a felosztott Lengyelország egy részének elcsatolásával kibővíti, terjesztette s társ alapítója lett az 1815-ben Párisban kötött sz. szövetségnek, tetteleg a nagyhatalmak sorába lépett s tevékeny részt kezdett venni Európa tanácsában megfordult minden nagyobb kérdések elintézésé körül, például: a drinápolyi béke, a görög és belga függetlenség háború következményeinek kiegyenlítésében, a londoni konferenciában stb. S a mi legtöbb, folyvást haladt a mivelődés, műipar és kereskedelem mint szintén a vagyonsodás és felvilágosodás terén s hadi erejét menten fokozni iparkodott.

S ezzel mindmégannyi lépcsőt velt építeni ama császári trónhoz, melyet az 1848/49-diki frankfurti német alkotmányozó gyűlés, látva töprenkedéseinek sikertelenségét és meggyőződve arról, hogy a helytartóvá (Reichsverweser) választott János austriai főherczeggel élén az óhajtott német egységet ki nem vivhatja, a porosz király IV. Fridrik Vilmosnak felajánlotta, s a melyet ez nem azért nem fogadott el 1849. április 9-én, mert azt elfoglalni és birni nem óhajtotta volna, hanem csupán csak azért, mert akkor a körülmények már nem kedveztek, s Austriának a németországi főhatalom eddigi birtokosságának Olaszországban elhalványulva volt csillaga ismét derülni kezdett.

A hessen-kasseli alkotmány-vitába történt avatkozásra következő olmtüzi rendentatisítás sem lohasztotta Poroszország vágyait, s legfenebb annyit eszközölt, hogy egyelőre házába visszavonult csigaként ismét csak benső erejének kifejtésére, szövetségesek megnyerésére szorítkozott s szakadozott területének kiegészítésére irányozta munkásságát. Szüksége is van erre a nevezett államnak, miután eddigi területe három egymással össze nem függő darabból áll u. m. a keleti részből, mely a tulajdonképi Poroszországot képezi Posennel együtt; a nyugatiból, mely magában foglalja a Franciaországgal érintkező rajnai tartományt is, és 1850 óta a Svábsországban fekvő s a két Hohenzollern herczeg által a porosz királynak mint a hohenzollern-ház fejének átengedett tartományokból. Ha a schleswig-holstein-lauenburgi herczegségeket bekebelezni sikerülne, ez 4-ik külön álló s a többivel össze nem kapcsolt alkotó része lenne a porosz monarchiának.

Ez ugyan nem kis bajt okoz a kormányzatban, s éppen ezt törekszik a berlini kormány elhárítani, midőn kiválóan foglalkozik a rajnai és westphaliai tartományaival határos hesseni v. fejedelemség belügyeivel, a mely nagyherczegség rendjeivel közelebb csaknem megszavaztatá a porosz haegemoniát.

Többek közt azonban legnagyobb tevékenységet a kereskedelmi téren fejt ki Poroszország; e téren alkotta az észak-németországi adó-egyletet, s a nevezetessé vált megyletet, melyhez Franciaországot is megtudta nyerni, s azt legújában ismét megújítván és bővítvén ez uton igyekszik Ausztriától elvonni és maga körül csoportosítani a többi német államokat.

Hogy egyelőre megelégszik az északi államok feletti vezérsséggel, nem arra mutat, mikép nem vágnék azt a többi felett is érvényesíteni; sőt inkább arról tanuskodik: hogy így Fichte említett megoldási kulcsát kezében tartva az észak-nyugat segélyével a délt legyőzhethi, s ekkép Austria ellen is célt érhetni reméll.

Más országoknak is van hagyományos politikájuk, miért ne lenne Poroszországnak is, s hogy valóban van is, világlik azon eljárásából, melylyel nagy Fridrik vezér-eszméit követi. Prussia jelen uralkodója épp úgy, mint híres előde terjeszkedés és fegyverkezés által törtet következetesen és kitar-tással a nagyszerű földadat megoldása felé, melyet magának kitűzött.

Hogy és miképpen érintkezik e nagyra törő föllépés a külföld idevágó érdekeivel, legyen szabad a jövő cikkben részleteznünk.

Kül- és belföldi levelezés.

London, mart. 17.

Ma éppen egy éve, hogy nagy költőnk imájának elrebegése közben darab időre búcsút intve édes hazám nyájás vidékeinek, remény és félelem, öröm és bánat közt külföldre indultam. Ha még a folytonosan otthon, a családi és baráti szerető körben levőnek is van legalább egy napja, melynek képe, eseménye önkénytelenül is feljúl emlékeztében egy hosszú év leforgása után; akkor az idegen éghajlat alatt tartozkodó magyar, hogy ne emlékeznék meg még azon óráról is, mikor elhagyta a földet, melyen kívül nincsen számára hely. Ilyen reám nézve a mai nap, melynek megünneplésével elhatároztam, halvány jelét adni a szerkesztő ur szíves engedelmével azon szeretetnek, mely a tengeren innen is bércezes kis hazámhoz csatol.

E lap tisztelt olvasói közt sokan vannak, a kik Londont részint saját tapasztalataik után kétség kívül jobban ismerik e sorok írójánál, részint olvasás által meglehetősen fogalmat szereztek róla. A kereskedelmi világ e páratlan pontja bizonyosan örökre maradó benyomást tett az elsőkre, s láthatási vágyat ébresztett nem egyben az utóbbiak között. London nagyszerűségéről, lakói egyrésztének tündér-mesés gazdagságáról, másrésztének képzeletet túlhaladó szegénységéről, úgy az angol nép fény és árny oldalairól, oly sokat, oly különösöket lehet hallani és olvasni, hogy valóban nem csoda, ha mindenki legalább is fél akkora érdeklődést tanusít iránta, mintegy koronás fő által irt híres munka iránt.

Sok olyasmit lehet itt látni, hallani, tapasztalni, a mit nemcsak nálunk, hanem az egész continensen is hiába keresünk. Magyar emberre, magyar ifjura nézve Londonnál érdekesebb, tanúságosabb s tán hozzá tehetjük: kedvesebb tartozkodási hely alig lehet. Magam sem e véleményemben voltam, midőn csak előítéletekben gazdagon megérkeztem Londonba. Akkor még képzelnem sem mertem volna, hogy néhány hó eltétele után egészen otthon, sőt némely tekintetben még jobban éreznem magamat ez „álszentekedő, mogorva, pénzvágyó, önhasznosító” s a jó ég tudja még minő jelzőkkel megkülönböztetveleg kiemelt nemzet közt. Az utazók nagy része úgy látszik örömet lel abban, hogy London s az angolokat méregbe mártott tollal úgy rajzolja naplójába olvasói elébe, hogyha sorsa valamelyiket erre hozza, halálos félelmek közt lépnek ez „új Babilonba.” A huzamosabb itt léte, s a körülményekkel való közelebbi megismerkedés szerencsére megtanít, hogy még sincs minden itt is oly végtelenül kifejlődve, hogy sok vád okának megvan magyarázata. Még maga az a rettegett kőd és füst, mely miatt sokszor álló délelben lámpákat kell gyújtani, sőt fáklyákkal járni az utcákon, még e sem oly veszélyes, mint sokan képzelhetik. A magyarországi nagyobb városok és London aránylagos halálzáslási statisztikájának összehasonlítása aligha azon szomorú eredményt nem mutatná, hogy nálunk nagyobb a halandóság. Ily ködös-füstös időben hajók nem indulnak, a minek nem egy rozsló számító utazó vallotta már bujást szolgáltatott okot alkalmasint sok keserű panasza. Az angol bizalmatlan, tartozkodó és hideg az ismeretlen iránt, az való; de gondoljunk meg, hogy mennyi család, rabló tudol ide a világ minden részéből. Nekem is volt alkalmam egy ízben megérkezésem első napjaiban tapasztalni, hogy a civilizatio vagy inkább némely idegenek magaviselete kitűrtelte az angolok törvényei közül ama szép erkölcsi szabályt, melyre minkeztől már gyermek korunkban megtanítanak. Fáj, nagyon fáj akkor e tapasztalat; de ma helyeslem az eljárást. Az angol nem hisz, nem bízik és nem

csalodik oly gyakran. E tekintetben is practikusabb és ügyesebb, mint más. Ismeretes egyéntől való ajánló levél nélkül zárva van az idegen előtt minden ajtó. Ezt jól jegyezze meg, a ki Londonban huzamosabb ideig akar tartozkodni, vagy a városnak nem csupán physiognomiáját akarja meglátni. A külföldi egyetemekre jövő ifjaink rendszeren meg szokták Londont látogatni. Ezeket bátor vagyok arra figyelmeztetni, hogy ne vendéglélő szálljanak, hanem egy úgynevezett „Cab”-be ülve hajtassanak egyenesen a „Stanhope street-be Hampstead Road N. W.” s itt fogadjanak ki egy szobát. Így bizonyosan félannyiba ha kerül az itt mulatás. Ezen, és a szomszéd Edward és Harrington utcákon majd minden háznak volt magyarak lakója. . . csak Attilától mutasd s még azt is megmondják, vagy megmutatják, hogy jelenleg van-e a közelben magyar, s hol. Ez a város egyik legtisztább, legegészségesebb része. A föld alatti vasuton néhány perc alatt oda lehet innen repülni, a hová akarunk. A ki a nyelvből bármi keveset is tud, hasznát veszi. Hja! minden másképp van itt, mint nálunk. Németül kevesen, francziául majd mind beszélnek, de ne higye senki, hogy egy idegen kedvéért egy egész társaság más nyelvet beszéljen az anyainál. Az angol család életben, társaságokban sok hasonló van a magyarhoz. Ha mulatni akar nem megy kávéházba, ennek hire-hamva sincs, hanem barátait, ismerőseit gyűjti magához. A család fő, mint a számadást megkésztíti újékor, úgy azon napokat is kijelöli, a melyek estéjén hónapunkint az örömmek, a mulatságnak, szóval barátainak szenteli. Ily kedves estélyeken e sorok írója is szerencsés volt számtalanszor jelen lenni. A mi társaságaink egy fokkal sem élénkebbek, mint ezek. Az idegen irányába ott sem mutatnak több szíveséget, nyájasságot és vendégszeretetet, mint itt. És a mi több, nemcsak hazánkról beszélnek, kérdezősködnék igaz részvétellel, hanem sokszor magyar bor mellett egészen magyar ügyekről foly a vitaközlés. Ilyenkor boldogan képzelem magamat a nyelv valamenyre való elsajátítása után a szép Körös mellett. Sokat, talán többet tudnak itt rólunk, mint némely szomszédaink, de különösen Erdélynek még sok a megismertetni valója. Közledebből is a kolozsvári reformatusokat lutheranusok gyanánt hozták fel egy meetingen. Farsang egyáltalában nincsen. Azért nálunk sem táncolnak többet, s ha nagyobb tűzzel is valamivel, de nagyobb örömmel bizonyára nem, mint az angol. Hogy is ne! Hiszen, mint az élete nem oly bús; úgy a nótája sem oly zokogó, mint a mily mellett „sirva vigad a magyar.” Még a pecsenyét is az asztalon trandzsirozzák fel (ez ennek jó megnevezése), mint nálunk még a falusi emberek is.

Egyébiránt az ellentét mindenütt szembeötlő. Az unitariások egyetemén bálnulva láttam, hogy nem csak a világi, hanem a papi pályára készülő is a biblia mellett puskát is forgatnak. A világ e két hatalmas fegyvere szép egyetértésben áll egymás mellett. Sőt gyakorlatok alkalmával maguk a theológusok is felöltik „az önkénytesek” egyenruháját. A kormány adja a fegyvert párjával.

Ha kereskedésbe lépünk, nem visit 5—6 borzas poros fu ráparancsolt köszöntése. A fu a kellő iskolai tanulmányok elvégzése után kereskedői vagy kézműi pályára lépő, nem a sepregetés, vízhozás stb., hanem mestersége alapos megtanulásában tölt el 4—5 évet; mert az idő pénz. Itt még a vegytanár mellett levő segéd (assistent) is gyermek-kora óta foglalkozik a laboratóriumban, s a vegytanári anyókat a kisujján számolja el, még mielőtt fogalma volna az elméleti részről. Jelenleg is 12 éves 2 fu van a laboratóriumban ily tanuló minőségben.

A hol az illetők szükségesnek tartják az ifjuságot a színlalak látása veszélyétől megóvni: nem a tanulókat tiltják ki a színből, hanem a színeszeket a városból, mint például Oxfordon.

Ha templomba megyünk erővel székbe ültetnek. Fenállva, sokat, röviden és szépen énekelnek s ülve olvassák a könyörgést a pap után. Az angolokat vallástalanoknak szokták feltüntetni. Alapos ítéletet mondani bajos lenne; mivel a tudomány, daczára az ég, föld és tengerek titkain nyert fényes diadalainak, még nem állított elő oly eszközt, melylyel élő emberi szívbe lehessen pillantani. Tényből következtetve, a vád—azt hiszem—nem egészen való. Mert a nők, kikről inkább függ a vallás, mint a férfiakról; az anyák, kik lelkünk kulcsát keblükben hordozzák, ezek vallásosak. Az angol gyermek apját s több helyt anyját az asztalnál naponként imádkozni hallja; szülőit vallásos ügyekben élénk részt venni látja, nemcsak, hanem őt is már zsenge korától részvetőre szoktatják. Ugyanis bizonyos időközünkint, bizonyos összeget,

bármilyen kevés legyen is az, adatuak vele, most a szegények temploma előtt levő perselybe; majd a külföldi és hazai missió; bibliai terjesztő vagy templom építő s többi ilyen társulatok számára. Valjon nem itt van-e eredete annak, hogy míg egyeből egy templom, egy iskola felépítéséről 10–20 évig értekeznek s 30–40 évig építenek; e „pénzvagyó” nép ma megpendíti, holnapra csupa „képmutatásból” százazreket tesz össze s holnaputánra kész!

Nagy figyelem van fordítva az iskola tanítók választására is. A hétköznapi iskolák mellett nagy súlyt fektetnek a vasárnapiakra, hol nagyobb korú s rendszeresen szegény sorsuk nyerne ingyen oktatást. Az unitáriusok egy ilyen iskoláját 105 mindkét nemű gyermek látogatja 25 tanítással. E számok közötti talányos aránynak — a mit minden felekezetenél feltalálhatni — megfejtése az, hogy ezek egyről egyig önkényes, tanítók, a többség nő. Az angol nő figyelme ide is kiterjed. Vallásos keble lángja nemcsak saját édessej körében világít, hanem itt a mások, a szegények gyermekei közt is éltető sugárokat terjeszt. A férfi tanítók egyike a vallásos oktatás után egy érdekes épsodót beszélt el az angol történelemből, mit a 12–13 éves fiúk nem kevésbé szent áhitattal és dagadozó kebelrel hallgattak végig. Isten és haza! kell-e ennél gyakorlatibb tanítási mód a nép számára? Ha minden egyebet mellőzünk is, ez egyet, reánk nézve következményeiben roppant fontosságot, hasznos lenne elsajátítanunk. Ha az angol nemzet bölcs előrelátással akkora súlyt fektet a vallásos érzés fenmaradására, tudva, hogy ő is csak addig lesz gazdag és hatalmas, míg az erkölcsöket tiszteletben tartja; másfelől észszerűnek látja nemzete nagy tetteit, jeles férfait a nép minden rétegével megismertetni. Ő, a ki büszkén mutat tul az oceánra, hol véréből és esontájából való hatalmas nép lakik... nekünk nem kell-e okosoknak, elővigyázóknak lenni? Ha protestáns ifjaink közül valaki az itteni vasárnapi iskolázás kitanulására szentelné magát s ezeket, az itteni szellemmel és tevékenységgel a Kárpátok közé ültethetné, nagy szolgálatot tenne nemzetünknek. (Folytatjuk.)

S. Sz. G. Gy. Gy., mart. 6.
Naponta közeledik a tavasz. Ezt mi szentgyörgyiektől kezdjük legkésze, s különösen leglábbal foghatnánk tapasztalni. Pompásan sétáltunk eddig azon képzelte kövezeten, mit a téli természetnek ránk nézve igazán jótékony fagyat alkotott talpánk alá; de mióta a fagyok a nap enyhébb sugarai parancsolni kezdetek, leestünk az ideális magasságból a tavaszi feneketlen sár azon mélységébe, honnan a Petőfi János vitéze sem egy könnyen rántaná ki a tremába jött fazakast. Szerencsések vagyunk azonban még mi, kiket a gondviselés eleendő hosszúságu lábakra állított, s következőleg némi felfogósított önérzettel sorozhatjuk magunkat

TÁRCSA.

Kirándulás a Provenceba. *)

A genfi tó mellől.

Mindjárt két hete lesz, mióta Helvétia tündérszép hegyei és tavai között kóborogok. Találkozhattna velem a kedves sőtetségi solothurni bércek alatt, melyeknél a Sziléziában töltött szép napokra oly jól esett emlékezni; a kormos Neuchâtelben, melynek avas kinézetét kellemesen enybitik az ért fekete gerezdre boruló vidám szőlőbimbók és a hosszú, fehér-zöld tő. Összeakadhattunk volna már előbb a Bodensee regényes tükre; itt a rómaiak „hajdanaponta” flottát tartottak, most hullámaik csak egy pár gőzös szeldeli, mely az utasokat Lindából Romanshornig vagy Rohrschachig hordja; — vagy Zürichben — mert ott is töltöttem egy napot, de erősen szakadt az eső Uetli felől, s a safran-kávéházban egy korszó bajor sör mellett egész este szomorú kellett hallgatnom a három olasz muzsikust, kik közül a gitárreos időnkint fölemelkedve, kedves svájci dialectussal zengete Lindából azt az áriát, mely gyermekkoromban Kolozsvárt oly nagy divatban volt:

A ki töled elszakaszt,
Az ég halálra sújtja azt!!!

és a többi. (Erre le a sört is a kávéházban mérik de bezzeg nincs oly jó virsli hozzá, mint Pesten a Zrinyiben, azaz, hogy semmilyen sincs.) Sőt rám bukkanhattál volna Genfben a Rousseau-szigetén, hol a harsány svájci törökmuzsika ingyen hangversenye mellett két honfitársammal, kiket szavukról nagy örömmel ismertem magyaroknak, késő estig elbeszélgettünk. Igénytelen emberek voltak, miért nagytársam? egyik betűszedő Puky és Pfeiffer re-nommiert jeles nyomdájában; a másik zalamegyei születésű ruthen fiú, ez már 49 óta künn van, specialiter Kossuthnak inasa volt akkor, később Türrnek; megjárta Kintabiat, Maltát, Angliát és több országot; közte volt a marsalai ezernék; a szeméből látszik, hogy jó katona és nem éppen le-hendék ember; megvallja, hogy muszka, de szereti a magyart és tud remélni tüzes-kegyetlenül; most megunta Napolyban a zsványok ellen harcolni, mint többen megunták, de szeretne újra lóra kapni, így beszélt. Örvendettek, hogy olyan embert láttak,

a darvak, gémek, gólyák, egy szóval a gázlók rendébe. Számalommal kell tekintenünk ellenben azon apróbb embertársainkra, kik már ezután a legkedvezőbb esetben is testüknek csak két harmadával rendelkezhetnek, lévén a másik harmadrész a sár, fertő és mocsár balmában.

A mult nyár folytán nagy nehezen megkezdett ugyan a köveztetés városunkon is és folyt késő ősziig, de oly csigai lassúsággal, hogy az e részbeni haladás még ma kezdetnek is alig nevezhető. Terjedelmes piacszertünk alig egy néhány négyzetülnyi területre részesülhetett ezen kinté-tésben; e kis részecskét is azonban ma már árok és kapák nyomán lehetne feltalálni. Következőleg a publikum nyert a köveztetésben annyit, hogy míg más helyeken a sár feneketlen, e helyen legalább fenek van. Természetes dolog, hogy a hol ily tenger sár van, ottan viznek is kell lenni bővmentékben, különösen tavasszal, hőmenéskor s főképp, ha ide képzeljük még az utczák sáncztalan voltát is! Valóban a Libőcz, és Csiki-utczák beillenének e mostani állapotjukban akár Velenczébe is. Ez utczabelieknek szerencsésük, hogy az olvadás lassan történt és történik: egy rohamos hó olvadás könnyen megáztathatná őket. Közelebb városunkban egy speculáns szellemű ember omnibust állítottat azon számítással, hogy majd aztán jó pénzért, heteként az embereket egyszerű-készter Brassóba, onnan meg vissza szekereztesse, s miután kétszer meg is járta Brassót üresen, s pénze árán meggyőződött a felől, hogy a mai világban csakugyan nehéz dolog gesefet csinálni: lemondott a vállalatáról. Mondhatom, hogy egy jóra való csónak jobban megfizetné magát városunkon e beállott tavaszi napokban. Különben már ezzel is jó részt elkészett említett atyámfia, mert éppen ma hallam fülbején, hogy városunk egy más vállalkozó szellemű, tévénny, mindennemű haladást pártoló, stb. polgára H...rich et comp. alkut tett egy ily rendeltetésű csónak felől a csiki- és Libőcz utczabeliek számára... Örvendetes jelenség! Nehogy azonban e szép vállalat is dugába dőljön: ki van adva kemény büntetés terbe alatt, hogy a nevezett utczákban sánczat ásatni senki meg ne kísértse... Véleményem szerint azonban szinte szükségtelen e kemény tilalom, mert hiszen ugyan kicsoda akarná e pénzüik időben magát még sáncz ásatási költségekbe is verni, ha eddig nem tette azt!?

Mindezekhez kell aztán még képzelnünk az éjjeli sőtetséget; a sárból szanaszét magásra emelkedő s még valaha flasztérre válando nagy köveket, s különösen a piaczsarok (a városi nemes talnácsház szeglete!) barrikadejait! Szerencsére mi birunk annyi topographiai ismerettel, hogy mindezen mélységeket és magasságokat a sőtétben is kellő biztonsággal kikérülhetjük; de ha egy idegen indul meg este piaczunkon, tiszta számítása lehet a ki most jó a hazából, s nekik hirt mond; a muszka mindenképp két pohár sört fizetett értem, s ezt is szívesen fogadtam; aztán azon viszonyokat illetőleg, melyeknek állapotánál fogva éppen ő lehetett legközelebb tanu, kaptam oly felvilágosításokat tőle, melyeket mástól nem kaphattam volna. Nekem is vannak érdekes adataim a 49-ki emigratio történetéhez, még nem ismert fontos részletek; várom az alkalmat, hogy ezeket összevetve s commentálva, napvilágra bocsáthassam.

Hanem miért előre elfecsegnem e kis kirándulás momentumait? Sorban mindenről mondom valamit, a mit láttam, de leginkább csak olyat, a mi Bederkerben még nincs, mert nem ismerem unalmasabb fogást, mint rendre elszámolni a képtárakat, szobrokat, kerteket vagy hídakat, melyekkel az olvasó képzelete semmit sem nyer, és a melyeket a conversations-lexiconokból úgy is meglehet tanulni. Aztán a ki megtanulja is, ha szemével nem látta, nem veszi hasznát. A hős, kies Salzkammergutról pedig ilyenformát kellene írnom; én a folyóktól hasított, erdőkől koszorozott köziklás Erdély fia, az édesen zord, vadul mosolygó impozant szépségeitől el voltam ragadtatva és bár nagyon szeretek éjszaka utazni, akárhányszor járnék erre, mindig nap-pal jónék kereszttől rajta. Most az a szerencsétlenségem volt, hogy együtt kellett utaznom a linzi „juristenta-gról” jövő németekkel, kik a „Festlicheit” részletezésével, a szónoklatok, zászlók, kolbászok és omelettek rajzával a benyomás minden nyugalmát tönkre tették. „Aber das Bier war gut” — e volt a refrain; alig vártam, hogy elváljak azoktól a nyulszájú fajankóktól. Szép csendes délután volt mikor Münchenbe érkeztem, s két óra állomási idő a vasúton: éppen elég arra, hogy a nagyszámú czukrászboltok egyikében az őszi nap hevére egy csésze fagyalttal engeszteljem, a müncheni „Pausch”-nak egy ránc magyarokra pattantott óriás elmés-ségén megakadjak — hó! el kell mondanom a nagyszerű witzet, tehát: „A magyar földhitelbank megvan erősítve. E szerint jövőre a magyar földhitel-banknak nemcsak zsidókat, de pénzüket is lesz hová fektetni.” (t. i. Bank pad). Ez az egész, mit a sógor ki tudott sütni ellenünk, látszik, hogy olyan ember írta, ki ha megrészegszik is, nem hasra esik, hanem hanyatt.

Mondom volt időm szemügyre venni azt a kopott és itt-ott kisuviczolt bajor, várost megjár-tam keresztül-kasul; nem sajnálom, mert nekem új volt, s az új és ismeretlen mindig képes érdekélni s csak azt bánom, hogy Lajos király Pantheoná-

a felől, hogy ha a nyak, és lábtörést valami nagy szerencsére kikerülni is, de attól, hogy ez óriási sárfészket meheverje meg nem menekszik. Reményünk van azonban, hogy mihelyt a város jobb időben rakott adósságaitól megszabadul, első teendői közé sorozandja, szép jövedelméből a köveztetés, világítás, hídak és sánczak jókarban tartását életbeléptetni. A míg pedig a történetnek: bizunk a városi előljáróság s különösen a rendőrség felte-hető buzgóságában, hogy e részben addig is a leg-könnyebben s csaknem pénz nélkül eszközölhető in-tézkedéseket nem mulasztandja el. Vagy talán vár-ni fog a „Kronstädter Ztg.” egy újabb leezkéjére? Nem ajánlom, mert a szomszéd a mint közelebb behízonította, nem a legkiméletesebb irántunk.

Végül mindezeket eltekintve némi haladás is vehető észre városunkon, kivált az építkezést ille-tőleg. A közelebbi időkben néhány csinos ház emel-kedett itt ott. Ide sorozhatók különösen a piacz-szeren a szék kórháza, mely építési izlés tekinte-tébe akár mely várost díszíthetne; továbbá a — fájdalom! — ingékony és gyulékony városház; a piacz frontján díszlő Bogdán-ház stb. És e helyen nem hagyhatom említetlenül az utóbbiakkal szem-bellő pálinka-masincát, mely a piaczot valami felsé-ges illattal árasztja el. Van pedig ez a tisztelt ma-sina egyszersmind tözsomszedságában leglátogatot-tabb vendéglőknél. Lehet képzelné, hogy az in-nen kiáradó s éppen a vendéglő ablaka alatt elfo-lyó masinai üledék, brába s egyéb számlított ma-teriák, mily hatalmasan ébresztik az evés és ivás ingerét, midőn az ember befogott orral s bezárt szemmel átgázol rajtuk!.. Vajjon fordult e meg az illetők közül valakinek észbe, hogy mi dicső do-log lenne e nagy érdemű masinát innen tovább küldeni? Más, rendezettebb városainkban a masinák székhelye — ha jól emlékszem — a város közönes-rése szokott lenni, nem pedig a piacz főtere. Már csak közegéségi s biztonsági szempontból is jó lenne nálunk is e dicsérendő intézkedést érvénye-síteni. Télben még csak tűrhető, de nyáran az ilyen masinás helyeket az ember nagyon örömet kike-rülné, ha lehetne!

Most erről ennyit!

Városunkon s vidékünkön nagy mértékben kezd uralkodni az ugynevezett ophthalmia grand-i-losa szembetegség, mely a mint orvosok állítják s a mindennapi tapasztalat is igazolja könnyen ra-gadó és veszélyes. A mint értesültem, erről legfel-sőbb helyen hivatalos értesítés már tétetett. Ohaj-tandó lenne a betegség gyors és alapos gyógyítá-sának minél hamarabb elintézése, mert naponta ba-talmasan terjed s alkalmas szemorvos hiánya miatt sokan áldozatai is lehetnek.

Végül: a mult tél folytán egy műkedvelő tár-sulat alakult volt városunk kebelében s rendezett is néhány előadást a 350 o. é. frtba kerített

nál vesztegettem az időt; tisztelet-becsület Tilly és Wrede tábornokoknak és minden vám-egyesületi tá-bornoknak, egyenkint összevéve, hanem arra nem szolgáltattak meg, hogy érték egy negyedórát nyar-galjak a cseugetyitászra. Szintén elkéstem a vonat-tól, pedig hát elvem Németországban meg nem bál-ni — kivált Münchenben — a köbe! még akadna valaki, a ki a többek után „müncheni hazafi-nak” is kiképzés!

Hajnapban mindazáltal kiértünk Svájc za-bad földére. Nagyon sauszszantam. Körül-belől il-lusió, mert hisz a Svájc szabadsága nekem nem sokat baszoál. Mindegy ha illusio is, miután a töb-bit kénytelen voltam tűzbe lökni, a megelőköl nem mondok le könnyen: a két könyvet — mikép Sybilla — csak oly drágára tartom, mint a tizen-kettőt, melyből tíz már hamová lett.

Még sőtét volt, mikor a kormányos segélyé-vel (minthogy a lépcsőket már bevonták) a gőzhajó hátára ugrottam, s kicsiben mult, hogy egy kis rögtönzött és önkénytelen hideg fűrdőben is nem lön alkalmas részesülni, de már jó szántomból is annyi hideg vizet és hideg szívet próbáltam, hogy ezt a kis mal-apropost tán kutyába sem vettem volna. A hajón egy magyar urral is találkoztam, nem tudom, hogy megsejtettük egymást, s ő azt kérdezte: mesterember vagyok-e? Csak azt nem kérdezte (mivel bizonyosan nem olvasta Székely József „Liliputi Tóbiását”): kántor-e vagy csizma-dia? Én akkor azt feleltem volna: kántor! Mert legatus voltam hajdan a ballai ev. ref. sz. ecclé-siában, pünkösöd ünnepére; énekeltem s prédikál-tam ötször — moi. Így azt válaszoltam: „igen is, író mesterember vagyok.” Hát ön? Azt gondoltam kíváncsnak mondja magát, de nem tudott semmi mes-teriséget mondani. Észrevettem, hogy ő az alatt holmi kézimesterséget értett. Utóbb aztán én is bálni kezdtem, hogy bevallottam a magamét. Egyéb-iránt — azaz: hogy majd, ha összes műveim mellett acélmeteszett arczképemet vesztik, mond-játok meg hazám leányai: úgy nézek-e én ki, mint-egy kalapos vagy csizmadia? Nem, nem: azt a kedves honfitársat bizonyosan az apám öreg róka-bőr bundája vitte vizre, mely meg Wagramnál csak úgy odavetve hevert a waggon egy szegletében, ott a buszozó nyár és a dicsőség kettős napja he-ven süttött; Augsburgon tul már a szükséges cik-kek közé küzdte ki magát és Lindanál, a hívös reggel, a nélkülözhetlenek sorába tartozott. Jói van, a bunda talán kissé kopott és ócska szabásu, de én mindig kényelmesebbnek tartom a jó lágy prém

szinpad s egyéb mellékes költségek fe-dezésére. Közelebb a 350 frtos szinpad eladatott a városi tanácsnak (?) 50 forintért. A városi nemes tanács pedig, bekövetkezvén a farsang s az azzal kapcsolatos vigalmak, a szinpadot, mely a tánczte-remben volt elállítva leszedette s félrerakatta. Hogy ezután még mi fog történni a szinpaddal, melynek felállítási költségét a város- és vidék egyaránt fi-zette le az építetőknek, nem találhatom ki. Megje-gyezni óhajtom, hogy a tavalyi bevételéről, az épít-etési költségek visszafizetésének mikénti kezelésé-ről még eddig semmi nyilvános számadás nem tör-tént; pedig ezt megkívná mind a társulati tagok becsületének gyanúsítástól megóvása, mind a jó-tékony cselekedet alatt áldozatokat tett, városi és vidéki közönség. Ajánljuk tehát az illetőknek (ám-bár nincs okunk és szándékunk eljárásaik iránt gyanut ébreszteni), hogy a nyilvános számadást ne készenek minél hamarabb megtenni a közönség meg-nyugtására; mert különben e nem kedves köte-lességet — ad notam Ojtozi — kénytelen lesz vég-rehajtani

Oceáni Joákhim.

Hazai intézetek

A „Victoria” folyó hó 28-iki nagygyűlése tepnapelőtt tartott meg, mikor is a legfelsőbb le-irat az intézet megerősítéséről s kormánybiztos Szacs-vay ö mlga kiküldetéséről felolvastatik. Az alapszabályok, minthogy a magyar szöveg meger-sítve még nem érkezett meg, német nyelven felolvas-tatván, az elnök b. Jósika L. indítványára a fonto-sabb cikkek magyar nyelven is felolvastattak, te-kintetbe véve, hogy a gyűlés tagjai s mindenekfelett a részvényesek közül sokan nem értik a német nyelvet. A felolvasott szabályok után indítványoz-tott, hogy köszönet nyilvánítsanak mindazoknak, kik az intézet érdekében fáradozva, hazánkra nézve e fontos egyület létre hozták, továbbá javaslatba hozatik, hogy az intézet cégje szabályszerűleg a törvényeseknél rögtön bejelentessék, s így működ-ését kifogástalanul kezdhesse meg. E javaslat után határozattá lön, hogy miután a cégbejelentést a legközelebbi bizottmányi gyűlés teendővé teszik, a rögtöni bejelentés úgy sem történhet meg, mi-után azt előbb az iparkamaránál kell megtenni. Ezután merül fel azon kérdés, ha valjon a részvé-nyesek határozatképes számmal vannak-e össze-gyűlve vagy meghatalmazottaik által képviselve? Miután kiderült, hogy az alapszabályok értelme szerint bőven vannak képviselve a tagok, s így a gyűlés szabályszerűleg működhetik, az egyik rész-vényes kijelenti, hogy tagja lévén azon bizottmány-nak, mely a részvényesek igazoló jegyeit állítja ki, úgy tapasztalta, hogy a beérkezett felbatalmazá-sokkal visszaélés történt, melyeknek megvizsgálását

közül nyugodtan élvezni a vidék bájait, mint valami kurta cacadonban fűni a körmömet és számlálni a statiót.

A mi hajónk Lindau és Romanshorn közt, éppen a tó kellő közepén lebegett, mikor a látha-tár nyugatfelén egy furcsa lángvörösen tarkálló csik jelentette a napot. Aztán bomlott ki maga, mintegy rózsaszín szekér, a keleti havas hegyek fölött, de jó darabig még csak kékes szürke párá-zat megett maradvá. Ez alatt a szemközti partra hajózőld dombok csodaszép panorámát alkottak, a mint a nap nagy lassan és nagy fényesen batal-mába vette őket. Előbb meggyult egy fehér ház és tíveg tornácza, mikép Ariosto blüvös ragyogásu aczélkastélyai, úgy lobogott; azután a másik; utol-jára az egész hegylánc égett, s nézte magát a víz csöndes tükreben.

Különben aztán az, ki a Retzezt alját, s a Cserna és Zsily völgyét ismeri, Romanshornról Zü-richig nem lesz különösön meglepetve a táj szépsé-geitől; sőt a hátszegvidéki havasok környéke ezt a vonalt, mind a láthatár impozant nagyságában, mind a benyomás álomszerű lágyágában feltöltülja. Ha-nem a svájci élet sajátsága és most az őszi colorit az, a mi a szemlélőnek élvet és az utnak érdeket képes kölcsönözni. A barna erdők tövében őszi lakkal borított és csatornáktól keresztül-kasul hasi-tott friss rétek; a hős légben kétszeres keccsel és elevenséggeggel mosolygó, sűrű, piros tarka virágbok-rok, melyek Bécsen tul már minden vasuti állomás-nál a leggyönyörűbb parkot képezik; a csodálato-san összerovátkolt és emelt helvét építészet, váracs-szerű, udvaratlan ódon házaival, lépcsőivel, nehéz-kes fedeleivel; a luczerna vagy máleföld közé il-ltetett törpe sorszőlők, mindegyre köfállal ótalmozva a hegyektől lecsapó víz ellen; az egymást erő tiszta patakok, ligetek; a sveiczerthenek és angol ladyk vörösek mind a ketten, ezek mindegy képbe folyva össze, kellemes izgatottságha hozzák az embert és némi tápot nyújtanak a kedélynek. A mi az ang-o-lokat illeti, ilyen tájt egész Helvétia úgy ellepik, hogy őket a rajz sérelme nélkül ki nem lehet hagyni a számításból; minden szálloda, minden pályaudvar nyüzsgő töltik, a vasutról szinte leszorítják az em-bert, én legalább Zürichben csaknem elkéstem mi-attok, de más is; menj tóra, barlangba, hegyre: ott találod a magad kandurképi szürke lordját, a nagy kezű, lepcsés ladykkal, kinek-kinek egy hosz-szu hűgymászó bot a kezében; anyja egynek sincs, nem tudom hova tette.

Zilahy Károly.

*) Mutatvány a korán elhunyt jeles író sajtó alatt levő mun-káiból.

kívánja. Erre elnök b. Jósika L. ő maga kéri az említett bizottságy elnökét, hogy mi történt a beérkezett felhatalmazványokkal. A bizottságy elnöke Hincz György ur kijelenti, hogy ámbár elnöke volt az említett bizottságy, de bokros s éppen közügyű foglalatosságai miatt nem lehetett jelen folytonosan a bizottságy között, s így megértéshető, hogy az intézet alsóbb ideiglenes hivatalnokai által visszaélések követtek el, de tudomása egyébről nincs, mint hogy 14 darab betűtlen felhatalmazás az iroda asztaláról eltűnt, melyek később betöltve kerültek vissza. Az emelt vád folytán az elnök részéről becsületben járó ügynek tartja a dolgot, miután elnöksége alatt történt meg, s egy e czélra kiküldendő bizottságy által megvizsgáltatni óhajtja a netalán történt visszaéléseket, nehogy később azon alapos vád érje, hogy tudta a visszaélést, s nem tett ellene erősebb lépést.

Ezután heves vitakozás keletkezett ezen kérdés felett: „bizottságy“ e vagy „választás“? Végre általános többséggel elfogadták a bizottságy kinevezését; a mely állott b. Jósika Lajos ő maga elnöksége alatt: Zeyk József, Simon Elek, Dózsa Dániel, Szentgyörgyi József, Wagner Frigyes, Tompa Károly tagokból. Ezzel a gyűlés eloszlott.

Tegnap a gyűlés 11 órakor tovább folytattott, mikor is elnök báró Jósika ő maga a jegyzőkönyv felolvasása után, mint a bizottságy elnöke jelenti, hogy a bizottságy a felhatalmazványokat megvizsgálva, azokban talált ugyan apró hibákat s illetéketlen beavatkozásokat is, de nem olyat a mi által a felhatalmazványok érvényét teljesen meg lehetné semmisíteni, a hiányok inkább abból eredtek, hogy azoknak beadására, s kiállítás módosítására nézve kellő előintézkedések nem történtek, de semmi akadály nincs arra nézve, hogy a választás végre hajtsassék. Ezzel a választás elhatározott.

A „Victoria“ egyik munkás alapító tagja Kiss Mór, mint jelölt az egyik igazgatói állomásra, kijelenti hogy elfoglaltatása miatt azon állást el nem fogadhatná. Elnök ő maga köszönetet mond Kiss ur eddig kitüntett szorgalmáért s úgy szeretetért; Biasini, Bányai V., és Rucsa urak választmányi jelöltségükről szintén lemondtak elfoglaltatásuk miatt. A választási bizottságy kinevezetvén, az eredmény következő: Elnök: b. Jósika Lajos. Alelnök: ft. Hincz György. Igazgatók: Dózsa Dániel, gróf Schweinitz Gyula, Kövári László, Wagner Frigyes. Választmányi rendes tagok: Korbuly Bogdán, dr. Fischer Lajos, Folly Mihály, Groisz Nándor, gróf Károlyi Ede, Poch József, b. Szentkereszti Zsigmond, Simon Elek, Stein János, gróf Horváth Toldy Lajos, Zeyk József, Pataki Sándor. Választmányi póttagok: gróf Andrási Gyula, b. Bornemisza János, Krémer Ferenc, Staschitzky Pál, Vajna Sándor, dr. Szombathelyi Gusztáv. Revisorok: Velics Károly, Frits Albert, Szentgyörgyi József, Klatrobecz János, Máday János, dr. Salamon József, Tauffer Ferencz ifjabb, Boér Sándor.

Miután így a választási eredmény felolvasott, Bányai V. indítványozza, hogy a választmány által a szabályok magyar szövege annál inkább sürgettesék, mert folytonos szükség van az autentikus magyar szövegre; továbbá a belső ügy kezelése nyelv is, a mely magyar jegyzőkönyvileg legyen megemlítve, elfogadtatik. Simon Elek indítványára elhatározzatik, hogy a felhatalmazványok kiállítás s szétosztása körüli eljárásra nézve az igazgató választmány állítson fel rendszabályt a jövő közgyűlésre, igénybevéve azt, terjeszsze a gyűlés elé. Ezzel az ülés eloszlott.

Különfélék.

* A hátralevő pályaművek végre és valahára csakugyan színre kerülnek. A szinlap legközelebbi a „Bajszerező“ hirdeti, mely ha jól vagyunk értesülve, szombaton kerül színre, ehez egy hétre pedig, mint utolsó pályamű, a „Lelen cz.“.

* Az 1848–50 évbéli követelések a cs. k. hadsereg részére tett szolgálmányokért, mint egy bécsi féléb. lap írja, ő Felsége meghagyásából még a jelen év folyamában teljesen kielégítendők. Erre nézve a „Hortobágy“ megjegyzi, hogy Debreczen városnak pénzügyi helyzetén nem kis mérvben segitend ez örvendetes körülmény, a meunyen mint tudjuk, az orosz hadsereg részére tett szolgálmányok összege 135,618 frt 7 kr-ra, az osztrák hadsereg részére tett szolgálmányokért járó követelése pedig 147,917 frt 38 kr-ra, s így összesen: conventio pénzben 283,535 frt 45 kr-ra rug.

* A debreczeni állandó szinbáz igazgatói állomására pályázat van hirdelve. Zárt határidőül, a sürgető körülmények miatt a közelgő ápril 5-ike tilletett A „Hortobágy“ szerint eddig három pályázó jelentkezett, u. m. Illésy György, Reszler István és Latabár Endre.

* Münchenben a szerencsétlen lengyel száműzöttek segélyezésére egyet alakult, mely az oda érkezőket pénzzel látja el, hogy Amerikába kivándorolhassanak.

* A Batthyány-féle jószágokat, melyeket a briszszei bank gróf Batthyány Ágostontól vett meg, Bicskén, a bank még folyvást árulgatja. Jelenleg, mint a „M. S.“-nak írják, egy zsidónő árulja, de hasztalan, mert a mostoha viszonyok nem kilátnak vevőt; de az is lehet oka, hogy fölszágazott áron

akarnak tul adni rajtok, például a 2,476 holdból álló határért, melyet a lakosság meg akarna venni, 30 év alatt lefizetendő 480,000 frtot kívánnak.

* Tadvá van, hogy a „magyarországi prot. irod. egyet“, melynek alapszabályait s az engedélyeztetésért való folyamodást b. Vay Miklós ő exja terjeszté a helyt. tanácshoz, nem engedélyeztetett. Miután ez így későbbben az udv. cancelláriához is terjesztetett, m. é. nov. 10-én egy helyt. tanácsi leirat érkezett le, melyet a „Prot. Lap.“ most egészen közölnek. E leiratban hangsúlyoztatik, hogy az engedély azért nem adatott meg, mert a kérdéses társulat, mint alapszabályaiból kitűnik, nem lett volna tisztán irodalmi jellegű, hanem tervezett feladata az, hogy a magyarországi autonóm protestáns egyház védelme alatt Magyarországon általában előmozdítsa a kultúrát s a prot. egyházi életet. A társulat engedélyeztetése tehát annak kizárólagos irodalmi jellegétől van függővé téve, s hogy a prot. egyháztól egészen függetlenül állítsák fel.

* Garibaldi leánya, Teresitának fia született, kit a caprai sziklafészek ura az amerikai Egyesült-államok elnöke iránti tiszteletének kifejezésére Lincoln-nak nevezett el. A naptárban bajosan fogja megjelni az új világpolgár e nevet.

* Szabolcsban a nagyfalusi lelkész, a köztisztvisletben állott 74 éves agg Fazekas György, családi s egyéb csapások miatt kétségbeesve, agyonölte magát. Ritka eset az öreg korban.

* Az orosz udvarból komoly aggodalmakat okoz a trónörökös állapota, kit már félve kinez a közsvény Nizzában, s aligha lesz belőle ép ember. A czár második fia sem való a trónra, hanem annál alkalmasabbnak mondják a harmadikat, Vlode-mar nagyherceget, ki szellemi és testi jelességeiben gazdag ifjú. Sajátságos, hogy az orosz uralkodó családban anynyi ivadékon keresztül alig volt rá egyszer eset, hogy a születési joggal bíró nagyherceg jutott volna a trónra.

* E hóban hunyt el Lembergben Kowalski János rutén áldozár, 102 éves korában. Az elhunyt e magas korban is teljes egészségnek örvendett, s lelkési kötelmeit 100 éves korában is példányszerű pontossággal végezte. Egyik érdeme azon jótékonyaság, melylyel a przemysli egyházmegye „özvegy- és árvaalapjának“ 5000 forintot adományozott.

* 16,000 énekes jelentkezett eddigelő a májusban tartandó drezdai nagy dalártnépelelyre. Drezda városa csak az előleges költségekre 72,000 tallért utalványozott.

* A pécsomhási vaspálya középállomásán Villányban e hó 14-kén Eckenfels Friedrich nevű lakos saját nejt fejszével agyonlütötte. A szerencsétlen nő a tettesnek második neje levén, hálomás szerint ennek nagykoru gyermekei a gazdaságot törvényesen felosztották maguk közt, mostoha apjokat azonban, ki már évek óta azt segitette gyarapítani, kizáratták; e rossz bánásmód okozhatta tán azt, hogy az érintett családfő már egyidőben saját magát akart gyilkosságot elkövetni, de idejében megmentetett. A most nejt elkövetett gyilkolás után Virágos mellett a folyóba akarta magát ölni, de ismét megmentetett; mire őt a hatóság elfogván, Pécsre a megyei törvényszék elé vitette.

(*) A következő nyilatkozat közzétételére kértettük, melyet a beklüldő ur engedelmével néhány csendes észrevétellel fogunk kísérni. T. szerkesztő ur! Bátorodom soraimmal alkalmatlankodni, minekutána t. lapjának 36-dik számában azt olvastam, hogy én nagyon szeretnék ujra Follinuszhoz szerződni, egy igazgatóhoz, ki oly rosszul fizeti tagjait; *) mondja t. újdondásza.

Ezen élcze *) csak azt kérem t. újdondásának válaszolni, hogy ezeltől 3 hónappal, úgy szinte 6 héttel engem Follinusz ur maga megszólított, hogy a szerződést megcsinálnánk és meg azt is meghatároztuk, hogy 8 hónapra terjedend a szerződés ideje; de mind eddig Follinusz ur semmit sem szolt, *) minekutána pedig én Prágából szerződést kaptam, mint művelt ember *) kötelességemnek tartottam azt Follinusz urral közölni, azon hozzáadással, hogyha 24 óra alatt *) választ nem kapok, a szerződést virág vasárnapkor felbontottnak tekintem. Follinusz ur engem még válasza sem érdemesített, miért nem, azt ő jobban fogja tudni, *) miből az következett, hogy én a

*) Ezt ugyan kérdéses számunkban nem mondottuk, de ha mondtuk volna történetesen, olyan igazságot beszélünk volna, melyet ön is tisztelt „művelt férfit“ éppen e nyilatkozatában elismer az által, hogy az állítólagos prágai szerződés alkírását 24 óráig felfüggeszté, bizonyosan nem azért, mintha nem szeretné szerződni Follinusz-szal, hanem éppen ellenkezőleg, mert jól tudta ön, hogy a prágai szinbáz ajánlata távolról sem nyújt önnek oly előnyös feltételeket, mint Follinusznál élvezett egy é három negyed évtől fogva, mely idő alatt önnek tisztelt „művelt férfit“ az a rosszul fizető igazgató közt 6000 forintot fizetett ki.

*) Nem volt szándékunk élezeskedni önrel tisztelt „művelt férfit“, tudja kérem a vizt olyan dolog, a mit előbb ki kell érdemelni, s csak azután lehet igényt tartani rá.

*) Ugy látszik, nem erősen nagy szükség van önre most már, mert különben választott volna.

*) Be tréfa egy ur ön tisztelt „művelt férfit“!

*) Miért tűzött ki ön határidőt tisztelt „művelt férfit“, ha nem szeretett szerződni?

*) Ugy tudjuk, más tenoristát szerződöttet ön helyett t.

*) „művelt férfit“.

szerződést prágai operaszinbázhoz alairtam és virág vasárnap el is indulok. Kérem t. szerkesztő urat ezen utolsó sorokat közleni. *)

Ezekután bocsánatot kérve az alkalmatlankodásért, maradok egész tisztelettel

Kolozsvár, mart. 23-án 1865.

Fekter Ferencz.

Politikai hírek.

Austria. A „Nat. Ztg.“ következő bécsi levelet közöl, a miniserválságról: „Ezen hírek megczáfoltattak és helyesen, mert valóban nincs azoknak e pillanatban semmi tényleges alapjuk. Schmerling ur nem nyújtotta be lemondását, s nem is szándékozik benyújtani. Mind ennek dacára általános meg vannak győződve a felől, hogy a jelenlegi kabinet napjai meg vannak számitva. Mulasztási mélyen megrendítették állását, s többé nem képes leküzdeni azon nehézségeket, a melyek mind be, mind kifelé napról napra aggasztóbb mérveket vesznek. Belcredi R. grófot egy mérsékelt feudalistát emlegetik Schmerling ur eshetőleges utódául. Ezen kinevezés csak azt mutatná, hogy új kísérletet akarnak tenni az állami viszonyok megszilárdítására. Egy némely dolgot, mit eddig alkottak, megváltoztatnának, vagy egészen abba hagynának. Sőt a februári alkotmány révissója, az octoberi diploma értelmében s octroyálás után, igen valószínű. De ez is csak intermezzo lenne a császári állam jelenlegi történetében: mert csakhamar ki fogna derülni, hogy ez uton végre nem hajtható Austria reorganizációja. Belcredi gróf rövid idő alatt elhasználna magát s hamar le kellene tűnnie a politikai szinpadról. Valamint a pénzügyi kérdésben, egy a belpolitikában is palliatív eszközökkel dolgoznak. Már nagy eredménynek tekintik, ha sikerül elhárítani a bajt darab időre. A mi Schmerling urnak nem sikerült, Belcredi grófnak még nehezebben fog sikerülni; ha azt hiszik, hogy ő képes lesz megoldani a magyar kérdést, miután teljes szabad kezet fog kapni arra nézve, már azért is tévednek, mivel a gróf partja az 1848 iki törvények államjogi érvényességét illetőleg még merevebben ragaszkodik a negatív elvéhez, mint Schmerling ur partja. Az 1848-diki törvények elismerése nélkül pedig nincs egyetértés Magyarországgal.“

A „Debatte“-ban következő érdekes cikket olvasunk: „Maga a régi pénzügyi bizottságy indítványozá, hogy a második budget egy új bizottságy elé utasítsassék. Ezen indítvány által a kormány igen olesó győzelemhez jutott. Ekkor lépett fel Toman ur ellenkező indítványával, s mindjárt valami titkos küzdelem kezdett mutatkozni. Egy ur a centrumból elhagyta a termet, s visszajött csakhamar Schmerling és Hein minister urakkal. A két minister aztán az egyik jobb, a másik bal irányban járá be a padokat. Arczkifejezésük nagy érdekeltséget mutatott. Majd ide, majd oda integettek. Szóval oly nyájás leereszkedő viselkedést tanusítottak, a miért az ily magas és hatalmas urakat eléggé dicsérni sem lehet, de a milyenre az angol minister, aristocraticus előitéleténél fogva, soha alá nem bocsátkozik.

Igy következett be a nagy pillanat, s az eredmény 9 szavazatot tüntetett fel Toman ur ellen. Ha hozzavetjük, miszerint a régi bizottságy tagjai nem szavaztak, vagy gyöngédségből maguk mellett szavazni nem akartak, láthatjuk, hogy az „Oesterr. Ztg.“ fulminans cikkei a bizottságy „csekély többségei“ ellen, nagyon erőtlen alapokon nyugodhatnak.

Francziaország. Páris, mart. 23. Az ultramontan „Monde“-nak Rómából írják: Sartiges ur megint látogatáson volt a vaticanban, s ujra említvén a francia csapatok visszahívását, a pápa oly hangon felelt, mely kinttenti azon gyengék erejét és reményét, a kik Istenben biznak. A pápa így felelt: „Jól van, vonják önk vissza csapataikat; miattam akár mindjárt holnap, ha tetszik, de ne fenyegetőzzenek színet nélkül. A mit akarnak tenni, tegyék azonnal.“ — A „Monde“ erre így folytatja: Tudjuk mit tesz e kifejezés, a mit tenni akarsz, tedd azonnal. Krisztus szóalt így az utolsó vacsorán Judához, a mint ennek árulását szeméretve: Quod facis, fac citius. — Tegnap tartották meg Belmontet képviselőnlé mart. 20. napjának emléktét. Az asztalon a vendöme téri napoleonoszlop mintája állott. Belmontet ur beszédet tartott, mely mindent felül halad, a mit e nemben a bonapartista enthusiasmus felmutat. A nagy császár kis kalapját a dicsőség háromszögének nevezte. Indítványozta, hogy Anglia kényszeríttessék megfizetni Franciaországnak azon 600 milliót, melylyel 1815 óta tartozik, a kamatokat is hozzá számitva. Kivánta, hogy ezen értelemben a senatushoz kérvények intéztessenek. Indítványozta, hogy az 1811-ki decretum értelmében minden magas hivatalnok, s az államtestek tagjai, a polgármesterek, püspökök, egész Franciaországban a Mars mezőre gyűljenek, s ott hódoljanak Napoleonnak. Belmontet ur vendégeinek minde dolog nagyon megtetszett.

Dronyn azon sürgönye, mely a schleswig-holsteini lobogót elismeri, de a dán lobogót szerződéssileg megillető kiváltságot megtagadja tőle, mart. 20-án kelt.

*) Szivesen megtettük, mint láthatja, meghagytuk önnek eredeti irmodorát t. „művelt férfit.“

Abd-el Kader-t Párisba várják. Híre jár, hogy Algírban a kalyfölkelés növekszik. Az ellenzék és a többség egy töredéke jobbítványt akarnak előterjeszteni Duruy terve javára; előreláthatólag élénk lesz e fölött a vita. Tegnapelőtt egy külügyi titkár sürgönyöket vitt Rómába Sartigesnek és Montebellonak.

Olaszország. Az „Unita Italia“ még most is állítja, hogy a sept. conventio mellett titkos pontok is vannak, s hogy minden czáfolatot megelőzőp, jelenti, hogy az okmányt martius 20-kán közzé teend.

Németország. Köln, mart. 21. A „Köln. Ztg.“ hosszú cikket közöl: „Kárpótlások Austria számára“ czim alatt, melyben tekintettel az osztrák-német ellenzékre, Poroszország kötelezettnek állítatik, hogy Austriát a hercegségek társas birtokként kárpótolja egy felső siléziai határvonal átengedése és a becsülettel megfőró pénzbeli kárpótlással. Augustenburg hg is pénzzel lenne kárpótlandó s ez minden felt kielégítene.

Hamburg, mart. 21. A király születésnapján átnyújtandó felirata a holsteini lovagrendnek bizalomteljes várakozását fejezi ki az Elbehercegségeknek Poroszországhoz csatlása iránt.

Berlin, mart. 22. A „Prov. Corresp.“ írja: A követháza oka, ha az általános jelentés tárgyalása után kinos helyzetben találja magát. Választása van a költségvetés tárgyalása közt úgy, mint elő van terjesztve és a tanácskozás visszavetése, tehát az alkotmányos kötelesség nem teljesítése között. A porosz csapatoknak az Elbe-hercegségekben meg van engedve, hogy az ott születettek önkényes katonai szolgálatra fölvegyék, a nélkül, hogy a porosz alattvalói jog kinyerését követeljük tőlük.

A fő diadalünnep a Rajnatartománynak Poroszországgal egyesítése alkalmából a király jelenlétében fog Aachenben véghez menni. Kölnben tartották volna meg, de az ottani városi képviselői eljárása ezt gátolta. III. Vilmos Frigyes emlékének fölszentelése azonban ugyanott a király jelenlétében menend végbe.

Berlin, mart. 23. A képviselőház mai ülésében a pénzügyér következő törvényjavaslatot terjesztett elő: A kormány felhatalmazandó, hogy a behozatali vám azon tétéleit, melyek a B. árszabály 6. §-a szerint 1866. jan. 1-én lennének életbeléptetendők, már 1865 jul. elsején léptesse életbe. A törv. javaslatot a kereskedelmi és pénzügyi egyesült bizottsághoz utalják.

Dánia. Kopenhága, mart. 22. Az alkotmány-kérdésben kiküldött közös bizottsághoz érkezett közlés szerint a kormány a választók javasolt osztályozását elfogadja, de magasabb választási census s a helyi hivatalnokok választóképességének megszorítása mellett. A kiegyezés e szerint nem valószínű.

Oroszország. A „Journal de St. Petersburg“ Gortsakoff hg. egy köriratát közli a közép-ázsiai hódításokat illetőleg. E köriratban Gortsakoff azt mondja, hogy e foglalások szükségeseek voltak, s hogy Oroszország nem keresi a hódításokat és bonyodalmakat, melyek a belső haladást csak akadályozzák.

Mexiko. Látogatásra várják a brabanti herceget. A francia egyházi vizsaly kimenetelét figyelemmel kísérik az itteni udvarból. Mint mondják, Napoleon császár minden hónapban titkos sürgönyöket küldöz Miksa császárnak.

Ujabb. Bécs, mart. 27. Az alsóház mai ülésében megkezdődött a pénzügyi bizottságyának az 1865-ki költségvetésről szóló jelentése feletti vita; — Greuter, Herbst, Schindler, Sadil, Winterstein a jelentés mellett, — Sartori, Kromer, Tinti ellene beszéltek. Schmerling ur lemondása esetére következő ministeri lajstrom kering: Belcredi, Szécsen, Giskra, Pratobevera, Franck, Herbst.

Bécs. A „Pol. Corr.“ szerint komolyan közelg a miniserválság. A pénteki gyűlés után Schmerling ur több kártársával értekezett, azután Lasser urat és Nádasdy grófot látogatta meg, és estefelé külön kihallgatást kért ő Felségétől, melyben elboocsátatását kérte. Határozat ez óráig még nem történt. Ha miniserváltozás történik, írja ugyane lap, csak Belcredi ministerium lehetséges, s valószínűleg néhány magyar ó-conservatív is jutna a ministeriumba. Legalább ez a hír udvari körökben. A magyar udvari kancelláriában is sejtenek valami válságot; itt is valódi munkafenakadás érezhető; csupán a kodifikáló bizottságy működik ernyedetlenül s tart uaponkint gyűléseket.

— Berlin, mart. 26. A „Börsen Ztg.“ a korona hgnek a tegnapi ministertanácsban való jelenlétéből fontos határozatokat következtet. E lap azt hiszi, hogy az országgyűlésnek 30 napi elnapolása forog szóban, s a tábornokok egybehívása, a netaláni engedmények fölötti tanácskozások végett. Illetékes helyen állítják, hogy mind e hírek alaptalanok, s hogy a kamarákat sem el nem oszlatják, sem el nem napolják.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE március 24-kén 1865.

Államadóság.	Adott ár.	Tartott ár.	Elsőbbségi követények.	Adott ár.	Tartott ár.
5%-es nemzeti kölcsön . . . 100	frtos 77 70	77 80	Osztrák Lloyd	90 50	91 50
5%-es metalliques . . . 100	" 70 70	70 90	Dunagőzhajózási	95 50	96 50
4%-es . . . 100	" 63 40	63 60	Államvaspálya	900 frank	113 25
1839-dik évi teljes . . . 100	160 25	160 75	Lomb-velencei	105 frtos	109 —
1839-dik évi ötdörész . . . 100	155 25	155 75			
1854-dik évi teljes . . . 100	88 50	88 75			
1854-dik évi ötdörész . . . 100	93 30	93 40			
1860-dik évi teljes . . . 100	96 30	96 40			
1860-dik évi ötdörész . . . 100					
Záloglevelek.			Részvények.		
Nemzeti bank 10 éves . . . 5%	102 —	102 25	Hitelintézet	200 frtos	182 60
" kisors. oszt. 5%	91 —	91 30	Bankrészvény	—	796 —
" oszt. és 5%	86 75	86 85	Alsó-ausztr. esc.-bank . . .	600 frtos	582 —
Gall. hit. int. oszt. ért. . . . 4%	71 —	71 50	Lbyd	500	233 —
Magyar földhitelintézet . . 5 1/2%	79 —	79 25	Dunagőzhajózás	500 "	479 —
" 10 év. jöv. jegy 6%	—	— 85	Pécsi lánchíd	500 "	370 —
			Északi vasút	1000 "	1785 1788
			Állam	500 "	192 60
			Déli	200 "	242 —
			Nyugati	200 "	133 75
			Tiszai	200 "	147 —
Földtelehermentesítési köte- lezvények.			Váltók (devisek) három hónapra.		
5%-es magyarországi . . . 100	frtos 74 70	75 —	Augsburg 100 dh német fr. 4 1/2 %	93 —	93 —
" erdélyi 100	" 70 50	71 —	Frankfurt 1895. 405. 6. 1 %	93 10	93 20
" horvát 100	" 74 50	75 —	Hamburg 100 bankmark . . 3 3/2 %	83 10	83 20
			London 10 ft. sterling . . . 3 %	111 30	111 30
			Páris 100 frank 4 %	44 15	44 20
Sorsjegyek.			Pénznekem.		
Hitelintézet 100	frtos 128 60	128 75	Korona	15 25	15 30
Dunagőzhajózási 100	" 86 —	86 50	Császári arany	5 24	5 25
Triesti 100	" 114 —	114 50	Rezsés	5 24	5 25
Esztérházy herceg 40	" 113 50	114 50	Napoleon'sdor	8 87	8 88
Salm 40	" 31 —	31 50	Orosz imperialok	9 10	9 15
Pálffy 40	" 26 50	27 —	Porosz pénztári utalvány . .	1 63	1 64
Clary 40	" 27 25	27 75	Ezüst	109 —	109 50
St. Genois 40	" 27 25	27 50			
Budai 40	" 27 —	27 —			
Windischgrätz 20	" 18 —	18 30			
Waldstein 20	" 19 50	20 —			
Keglevich 10	" 14 75	15 25			

Á t n é z é s e

a kolozsvári levél- és szekerposta indulásának s érkezésének.

Indul a levélposta:

Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.
Szeben, Brassó, s Oláhországba naponként d. n. 5 órakor.
Maros-Vásárhely felé naponként d. n. 6 órakor.
Lengyelhon északi részébe, egy Bukovina- és Moldvába
Csernovicz felé, valamint Választás, Dézs, Nagy-Bánya- és Beszter-
térre naponként esteli 6 órakor.
Debreczen felé Zilahon és Szilagy-Somlyón át: N. Károlyra na-
ponként délután 3 órakor.
Mocsra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton délután 3
órákor; egyéb napokon esti 6 órakor.
Kolozsra kedden, csütörtökön és szombaton déli 12 órakor.

Érkezik a levélposta:

Magyarhon- és külföldről, névszeint: Bécsből, Pestről, Kassáról,
Szegedről, Temesvárról, Aradról, N. Váradról naponként 2—3 óra tájban.
Szeben felől, Brassóból, M. Váradról, Abrudbányáról, Zalatna-
ról, Temesvárról és Tordáról naponként reggeli 8—9 óra közt.
A Csernovicz felől jövő s ezzel egyesült nagy-bányai levél-
posta naponként reggeli 6 órakor.
Debreczen felől Sz. Somlyón át naponként reggeli 6 órakor.
Mocsról naponként reggeli 6 órakor.
Kolozsra kedden, csütörtökön és szombaton délután 10 órakor.

A szekerposta indul:

Bécs, Pest és Nagy-Várad felé naponként déli 12 órakor.
Szebenbe és Brassóba stb. naponként d. n. 5 órakor.
Maros-Vásárhelyre naponként d. n. 5 órakor.
Csernoviczra, Beszterczére, Dézsre naponként esteli 6 órakor.

A szekerposta érkezik:

Bécs, Pest és Nagy-váradról naponként d. n. 2—3 óra közt.
Szebenből s Brassóból naponként reggeli 8—9 óra közt.
Maros-Vásárhelyről naponként reggeli 7 órakor.
Csernoviczról s Beszterczéről naponta reggeli 6 órakor.

A Biasini gyorskocsi indul:

Kolozsvárról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli
11 órakor.
Nagy-Váradról Kolozsvárra, hétén, szerdán, pénteken, vasárnap, a vonat
érkezése után. — Szállítási díj 8 ft 40 kr.
Kolozsvárról Brassóba kedden és pénteken reggel 4 órakor. — Szállítási díj
Tordáig 2 ft 10 kr. N. Enyedig 4 ft 35 kr. K. Fejérvárig 6 ft 56 kr. Szászsebe-
sig 7 ft 35 kr. Szebenig 10 ft 40 kr. Brassóig 18 ft.
Brassóból N. Szebenbe kedden és pénteken reggeli 3 órakor.
N. Szebenből Kolozsvárra szerdán és szombaton reggeli 8 órakor.
E vonalokon gyorslovak is kaphatók minden időtáiban.

Erdélyi

piaczi árak:

	Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Török- búza.	Marhahús fontja.
Beszterce márcz.	14.	320—220	200	—	72	240
Brassó	10.	334	188—170	214—180	100—96	268
Dézs	14.	260—240	160—140	—	66—60	210—200
K. Fejérvár	4.	267—267	164—164	—	106—106	160—160
M. Várad	16.	380—318	200—180	—	86	252
N. Enyed	16.	360—340	260—220	—	120—90	160—150
Szamosújvár	20.	360—240	140—120	—	80—70	180—170
Szászváros	18.	350—340	210—200	—	124—120	180—170
Sz. Régen márt.	16.	340—316	200—190	160—140	86—76	240—180
N. Szeben febr.	21.	347	233	—	133	240
Sz. Udvarhely márt.	7.	400	165	—	80	300
Torda	18.	294—266	146—140	120—120	88—85	160—155

Gabonaár Kolozsvárt márt. 23-kán 1865.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 2 ft 80 kr. Elegybúza 2 ft 20 kr. Rozs — ft
kr. Árpa — ft — kr. Zab — ft 90 kr. Török-búza 1 ft 80 kr.
Pityóka — ft — kr. Marhahús 13 kr.

H I R D E T É S E K.

9.—1865.

Pályázati hirdetmény.

A kolozsvári ev. ref. főtanodában a rajz- és írástanítói állomás, 400 oszti.
ért. forint évi fizetéssel, az 1865-dik évi szeptember 1-jén kezdődő iskolai évre be-
töltendő levén, a kik ez állomást el kívánják nyerni, szakképességüket tanúsító bi-
zonyítványokkal ellátva, folyó 1865-ik évi május 31-ig bejárólják, jelentkezze-
nek ev. ref. tanár Sárkány Ferencz úrnál Kolozsvárt b. farkasutca 55 szám alatt.
A kolozsvári ev. ref. főtanoda előjáróságától.

(113)

Edictalis Citatio.

Tordátfalvi Nagy Zsuzsánna elbujdosott férje Medeséri Derzsi Ferencz
ellen, a keresztúri unitárius egyházak alpiapi törvényszékén váloptért indítván, Der-
zsi Ferencz az irt alpiapi szék nevében felszólítatik, hogy a jelen 1865-dik év
szeptember hava 30-dik napján Ravában az említett egyházköri esperesi
bívatal előtt személyesen jelenjen meg.

Rava, március 24-kén, 1865.

ÁRKOSI DÉNES m. k. keresztúri unitárius esperes.

34. 1865.

Haszonbéri hirdetmény.

Nemes Udvarhelyszéken Kismődön néhai Pálfi Jánosról az erdélyi múzeum
egyletnek hagyományozott birtok, mely áll a következőkből:

- 5 hold 650 □ öl udvartelekből, kényelmes lakó szobákkal ellátott cserép-
fedetű kőházzal, zsendelyfedetű cseléd- és sütőházzal, zsendelyfedetű ló és marha
istállal, juh- és disznó ölkkel, székér színnel és cseplő esztréval; egy jó kerítés-
sel körülvett kies fekvésű rendezett gyümölcsös- és mulatókerttel, melyből két hold
nyi luczarnának vagy herének is használható.
- Egy 15 hold kiterjedésű cseresnyés és gyümölcsös kertből, kisebb és na-
gyobb terjedelmű bevaló gyümölcsös kertekből.
- Több darab kerti és mezei: összesen 80 szekér szénát termő kaszálókából.
- Több darab összesen 317 erdélyi véka férőjű szántókból, melyek a legter-
mekényebb helyen nagy darabokba tagosítva.
- A községtől meg nem különített, kitűnő jó legelőn gyakorolható mindennemű
barom legeltetési és évenként külön esztenázhatási jogból.
- A községtől meg nem különített erdőből tüzelésre való favágatási és el-
hordhatási jogból.
- 9 darab zsellér és 3 darab cigány telekből: ide tartozó 220 erdélyi véka
férőjű szántókkal és 102 szekér szénát termő kaszálókából, melyek az udvari birtok
munkaerőjét képezvén, tetszés szerint akár napzámokra, akár haszonbérbe adhatók,
akár közvetlen az udvari földdel kezelhetők, jelen évi Szentgyörgy naptól azaz
1865 április 24-től egész 1875 április 24-ig, vagy is 10 egymásután következő évre
Kismődön az udvarháznál folyó évi április 10-én tartandó nyilvános árverezé s alkalmával a többet ígérőnek haszonbérbe adatik.

Ezen birtok haszonbérre különösen ajánlatik oly gazdáknak, ki forgalmi tö-
kéjének sokszorozott kamatját baromtermelésből kívánják bekapni, megemlítvén egy-
szersmind, miszerint a gazdasági terményeknek, kivált a gabona neműeknek értéke-
sítettségének biztos helye van a csak 3 órányi távolságra lévő sóbánya üzetli Pa-
rajdi piacon.

A haszonbérre részletes feltételei iránt a kitűzött árverezési hatánap előtt is
értekezhetni Udvarhelyszéken Mártoson a múzeum egylet igazgató választmánya
által e végre felhatalmazott bíztos Pálfi Sándor úrral.

Kolozsvárt, március 23-kán, 1865.

Az erdélyi múzeum egylet igazgató választmánya.

(108)

Csőd hirdetmény.

Az ágostai hitvallású magyar egyházban Szász-Zsomboron Köhalmoszekben
megtűréselt az egyesített segéd lelkész és leány-gyermek-tanítói állandó hivatal, 200
oszti. értékű forint évi fizetéssel, szép lakohelytel és holmi mellékes jövedelmekkel,
melyek évenként körülbelül 50 oszti. értékű forintra mennek. Legalább is 22
éves, 6 gymnasialis osztályokat végzett ágostai és helvét hitvallású egyének, kik e
hivatalt elfoglalni szándékoznak, ne sajnálják folyamodásaikat bizonyítványokkal
együtt folyó évi április hó végéig a helybeli presbyteriumhoz bérmentesen beküld-
deni. Megjegyzendő, hogy a helvét hitvallású pályázók megválasztásuk esetében
az ágostai hitvallásra átállni köteleztetnek.

Szász-Zsomboron, március 22-kén, 1865.

Az ág. hitvall. evang. presbyterium.

(275)

Nem kell többé csukamáj-olaj!

jódtartalmu retek-szörp

GRIMAULT és TÁRSA, párisi gyógyszerészek, rue de la Feuillade 7. sz.
A párisi főköröda-orvosok bizonyítása szerint, a mely több egyetem mutató-
nyában is kísérletben látható, e szörp legnagyobb sikerrel alkalmazatik a csuka-
májolaj helyett, a melyet jóval feltűnőbb. Gyógyít mellbetegségeket, skrofulát, vér-
vizkört, a bőr halványaságát és zsibbadását, étvágy-bírányt, s vértisztítás által erősíti
a szervezetet. Szóval a legjobb tisztítószert. Soha sem fogja el a beleket s a gyom-
rot, mint a hamuszir és vas-jod, s nagy sikerrel használatik gyermekeknek is, a
kik mirigyben szenvednek. Dr. Cazenave a párisi St. Louis kórháztól különösen
ajánlja bőrbetegségeknél. Kapható az osztrákbirodalom minden nevezetesebb gyógy-
szertáraitban.

Kolozsvárt: WOLFF J. gyógyszerárban kapható.

(100)

Jelentés.

Bogdán István kereskedő Kolozsvárt
tisztelettel jelentem a n. t. cz. közönségnek miszerint a már több évek óta jó bir-
ben álló divat-szővet kereskedést:

MERZA TESTVÉREKTŐL

átvettem, mit saját Czégem alatt tovább folytatni fogok.

Mintán Bécsből most érkeztem meg, bátorságot veszek figyelembe adni a
nagyválasztással jól ellátott

Bel- és külföldi szövetek raktárát

kiemelőleg az olcsó és jó köntös kelméket nevezetesen félzör szövet 18
krajczártól, egész ször-szövet 25 krajczártól, Pergálinok 30 kr-tól, Batizt
és Zsákonak 25 kr-tól, 40—42 krigg és fejebb, valamint a legújabb nagyken-
dők, Langschawlok, felöltönyök, gypju-kelmék, valódi len-vásznak,
napernyők és minden a divat ig-nyeinek megfelelő cikkek nagy mennyiségben
kaphatók a legjutányosabb árban, miért is számos látogatókat tisztelettel
fölkéri

Női és férfi divat kelmék raktára: b. Wesselényi Ferencz 166 számú
házánál.

Női pipere raktárom: b. Szentkereszt 7 sz. házában.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, Harmath Józsefnél Tordán, Wit-
tich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S. Udvarhelyt,
Barthos Domokosnál S. Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyeny-
den, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

Keresztyén Templomba- és Házba-illó

Erkölcsei rajzok

az emberi természetből.

Egy sor egyházi-beszéd.

Irta — részint szorosabb szerzői értelemben; részint tanulmányképp' földol-
gozva, önmagához és közönségéhez idomítva — Mihályi Károly, előbb:
a dézsi — azután a nagy-enyedi ref. egyházakban lelki-pásztor; most:
philosophia rendes tanára a nagy-enyedi főtanodánál.
Első kötet. Az évi beszéd-sor első fele. Ára 1 ft 80 kr.

JULIUS CAESAR TÖRTÉNETE.

Irta

II. N apoleon császár

jogosított magyar kiadás.

rendezték:

Greguss Ágost és Székely József.

I. kötet. I-só füzet.

Az első kötet ára

Az egész munka előfizetési ára

I. Napoleon első trónlemondása.

Elba sziget. Visszatérés.

Thiers M. A. után francziából fordítva. Ára

2 ft.

TARTAROFF HERCEGNŐ vagy a CZÁRNŐ LEÁNYA.

Történeti regény két kötetben. Irta Mühlbach Luiza, fordította B.

Ára 2 forint.

E nemcsak történeti hűséggel, de folytonos érdekességgel írott mű egyik
legjelesebbje a hazánkban is kedvesen ismert írónéknak. Minden sorából az
akkori orosz udvar hű tanulmányozása tűnik ki, s minden lapja — az
eleven irmodort nem is emlíve — a legfeszültebb kíváncsot gerjeszt fel,
míg az újan meg újan feltűnő eredeti alakok a legvalódiabb művelvet nyujt-
ják az olvasónak.

Józsiika Miklós, Emlékirata. III-dik kötet. „A Congressus alatt“ 1 ft.

Jókai Mór, Mire megvénülünk? Regény. 4 kötet

Mühlbach L. II. Katalin orosz czárnő utolsó napjai. Történeti

regény. Ára 75 kr.

100 mese képekkel. 2-dik teljes kiadás. Ára 1 ft 50 kr.

(111)

Eladó ó borok.

Belső szőlőházban 138 sz. a ház-
nál többféle finom ó borok eladók hordó
számra, a legjutányosabb árban.
Értekezhetni SCHÜTZ KÁROLY ke-
reskedésében, valamint ott a tulajdonossal.

(112)

Eperfa eladás.

Placsinár gyógyszerésznél Sza-
mosujvárt 4000 darab 4—5 éves eper-
fa eladó. Darabja 15 kr.

(95)

Tordamegyében, Mező-Szakalon 200
hold birtok, belső-telek hozzá járuló épít-
letekkel Szent-György naptól 3 évre bérbe
kiadó. Értekezhetni Kolozsvárt b. ma-
gyaruteza 430 sz. alatt.

CSATTH ENDRE, II-od éves jogászzsal.

NYALAN SIOLOKAV
Könyvkereskedésben Kolozsvárt, Harmath Józsefnél Tordán, Wit-
tich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S. Udvarhelyt,
Barthos Domokosnál S. Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyeny-
den, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

90 veder

hét éves bakator bor b. királyuteza 22-
dik sz. alatt eladó.

(101)

Bérlet hirdetmény.

Báró Radák Istvánné 6 nagyságának
M.-Szengyelben Maros-Ludastól egy óra
járásnyira lévő birtoka az 1865-ik év Sz.-
György napján kezdve hat évre haszonbér-
be kiadó. A birtok all több mint 37 hold
jó lakó és gazdasági épületekkel ellátott
belsőből, 11 hold jó mivélés alatt lévő
szőlőből és 1275 hold tagosított birtokból.
Értekezhetni Nagyenyeden Zeyk Ká-
rolyllyal, vagy Kolozsvárt ügyvéd
Pataki Józseffel.

(96)

Vendégfogadó kiadás.

Károlyfehérvárról a „NAPHOZ“
ezimzett nagy vendégfogadó, több vendég-
szobákkal, jó istállókkal, s nagy mulató-
kerttel, ez évi Szent-György napjától kezd-
ve, három vagy több évre is kiadó. Ér-
tekezhetni ott helyben a tulajdonosával,
vagy Kolozsvárt b. királyuteza 20
sz. alatt Sárdi Miklós jogászzsal.

(79)

A városához legközelebb-eső Há-

zsongárdba eladó Gyümölcsös.

A Házsongárdba mindjárt az elején, az
alsó vagyis a legközelebbi és a most oly
célszerűt ki kövezet útján járva, hová
egy negyed óra alatt felsétálni, és ez a
városához oly közel eső egyszersmind a
Házsongárdnak a legszebb, és legrege-
nyebb helyén fekszik, melynek helyén jó
íható víz forrás van, sok és jöltérnő gyü-
mölcsfákkal ellátott, s csakis csupán gyü-
mölcsöt és füvet termő hely, az-az merő-
ben gyümölcsös 8 fertály vagy is 2624 □
öl terjedelmű, egészen, vagy részben is
örökön eladó, vagy pedig az egész bi-
rtok bérbe is kiadó. Értekezhetni felle az
Tanácsház hátul eső épületében lévő váro-
si adó pénztári hivatalnál.